

« زن و مطالعات خانواده »
سال دهم - شماره چهارم - تابستان ۱۳۹۷
ص: ۱۲۳-۱۴۳
تاریخ دریافت: ۱۳۹۶/۱۲/۲۴
تاریخ پذیرش: ۱۳۹۷/۴/۳

بررسی نقش جنسیت بر کاربرد تلفن همراه در میان دانشجویان (مطالعه موردی: دانشگاه های شهرستان میاندوآب)

ایرج محمودی^۱
آرزو گلپاز^۲

چکیده

آنچه امروزه به عنوان فناوری های ارتباطی در سطح جهانی و محلی شناخته شده است شامل وسایل گوناگونی می شود که امکان ارتباط و تعامل افراد در هر نقطه را تسهیل می کنند. از جمله این وسایل ارتباطی جدید و پر طرفدار، تلفن های همراه هستند که با دارا بودن امکانات مختلف در برآورده ساختن نیاز افراد جامعه گوی سبقت را از دیگر فناوری های نوین ارتباطی ربوده اند. در این تحقیق از روش پیمایشی استفاده شده است. و جامعه آماری آن دانشجویان دانشگاه های شهرستان میاندوآب هستند. یافته ها نشان می دهند بین جنسیت و (ترجیح پیام کوتاه بر تماس تلفنی، محتوای پیامک ارسال شده، تعداد بلوتوث های ارسال شده و تعداد پیامک های شده) تفاوت معنی داری وجود دارد. این در حالی است که در زمینه جنسیت و نوع استفاده از تلفن همراه تفاوت معناداری وجود ندارد.

واژه های کلیدی: جنسیت، تلفن همراه، بلوتوث، پیامک

مقدمه

بشر اولیه به سبب توانمندی های خود همواره درصدد بهبود شرایط خود از رهگذر اختراعات و تکنولوژی های جدید بوده تا جایی که تاریخ اثبات کرده است هر آنچه روزگاری جزئی از آمال بشر محسوب می شده، سرانجام تحقق یافته است. تسهیل در برقراری ارتباط با اطرافیان از جمله چنین آرزوهایی است که البته علی رغم توسعه و بهبود آن نسبت به گذشته هیچ گاه روند تکمیل آن پایان نیافته است، چرا که تاریخ ثابت نموده هیچ دستاوردی نتوانسته بشر را کاملا از این حیث ارضا کند. برقراری سبک های ساده ارتباطات در گذشته در قالب ارتباطات چهره به چهره، استفاده از طبل و ارسال دود نتوانست روحیه ناآرام و کنجکاو بشر را ارضا کند. به همین دلیل با سعی و تلاش مضاعف، خود را به زبان شفاهی مجهز نمود و گام در کهنکشان شفاهی نهاد و با کمک حواس پنج گانه که حس شنوایی در صدر آنها قرار داشت طبیعت را مقهور خود ساخت. با گسترش آگاهی از جهان و به حکم ذائقه سیری ناپذیر در شناخت، نقطه عطف در تاریخ بشریت رقم خورد؛ اختراع و گسترش ماشین چاپ و تولید کاغذ، ارتباطات غیر مستقیم و رسانه های الکترونیک هر یک ارتباطات انسانی را به گونه ای متحول ساخت (بهمنی و محمدی شکیبیا، ۱۳۹۴: ۱۲۰).

ارتباطات انسانی دیگر مثل سابق نیست و کمتر از یک موقعیت و جایگاه ثابت به یک جایگاه و مکان ثابت دیگر صورت می پذیرد، بلکه امروزه مجموعه ای از مکان ها و موقعیت ها می توانند با یک و یا تعدادی هدف های متحرک ارتباط برقرار کنند. این رها شدن ارتباطات از قید مکان و زمان که به وسیله موبایل ایجاد شده است بدون تردید بر کنش متقابل اجتماعی میان انسان ها تاثیر گذاشته و مرزبندی های موجود میان عرصه های عمومی و خصوصی را در زندگی اجتماعی کمرنگ می سازد. بالتبع نقش ها و رفتارهای متناسب و مرتبط با هر عرصه نیز تحت تاثیر قرار خواهند گرفت. امروزه اماکن و عرصه های عمومی نیز به طور گسترده ای تحت نفوذ و تاثیر زندگی خصوصی افراد دارای موبایل قرار می گیرد. تلفن های همراه به قول سادیه پلانت جامعه شناس معاصر - یک سری فضاهای موازی در کنار دنیای واقعی انسان ها به وجود آورده اند: گویا هم اکنون در دو فضا زندگی می کنیم، یکی فضای عینی و واقعی و دیگری فضای مجازی حاصل از ارتباطات تلفنی است (پلانت، ۲۰۰۰: ۳۰).

از گذشته های دور یک معادله قدیمی وجود داشت مبنی بر اینکه "ارتباط میان افراد منوط به نزدیکی بودن وهمجواری آنهاست"، اما به نظر می رسد ظهور موبایل این معادله سنتی را برهم زده است زیرا در سایه موبایل، افراد جامعه می توانند از نظر فیزیکی جدا و دور از یکدیگر باشند اما در عین حال با یکدیگر نزدیکی عمیق، لحظه به لحظه و عاطفی داشته باشند. با ظهور موبایل که ارتباطات انسانی را در همه جا و هر زمان ممکن ساخته است، معنای "احساس تعلق به مکان و موقعیت" کم کم جای خود را به "احساس تعلق به یک شبکه ارتباطی" می دهد و در این راستا، خلاء های احساسی و عاطفی که از

بریده شدن فرد از " مکان و موقعیت های خاص " حاصل شده است از طریق آشنایی، وفاداری و هویت یابی مجدد آن هم به واسطه پیوند با یک حلقه ارتباطی متشکل از افراد - جبران می شود. موبایل به افراد اجازه می دهد تحت هر شرایط و موقعیتی - در هر مکان و فضایی - محیط آشنا و به اصطلاح " محیط خانگی " خود را بسازند. به تعبیر ولمن (۲۰۰۱) با ورود موبایل به زندگی اجتماعی، دیگر خانه، مدرسه، محل کار و ... به عنوان محور یا پورتال ارتباطی مطرح نیستند بلکه در واقع این خود افرادند که پورتال و محور ارتباطی تلقی می شوند. کاربران موبایل دیگر نه فقط بخشی از یک شبکه تکنولوژیکی، بلکه جزئی از یک شبکه اجتماعی مهم نیز هستند. آنها می توانند افرادی را برای ورود به حلقه ارتباطی انتخاب کرده و بدین وسیله برای خودشان یک " هویت جمعی موبایلی " بسازند و نسبت بدان " احساس تعلق " ویژه ای داشته باشند. این شبکه های اجتماعی که افراد به کمک موبایل برای خود تشکیل می دهند در یک وضعیت به روز شونده دائمی قرار داشته و همواره دگرگون می شوند.

روی کار آمدن تکنولوژی های نوین در قرن معاصر، عامل اصلی تفکیک عصر اطلاعات از قرن های پیشین است. وجود گزینه های متنوع در برقراری ارتباطات میان فردی و نیز ویژگی چند رسانه ای که این ابزارهای ارتباطی از آن برخوردارند، دامنه کاربرد این تکنولوژی ها را گسترش داده است. در این میان، موبایل از محبوب ترین ابزارهای ارتباطی دوران ماست. تلفن های همراه، فرصتی برای تماس های صوتی، فرستادن پیام های کوتاه، گفتگوی زنده، بازی کردن، پخش موسیقی، اتصال به اینترنت و انجام خدمات بانکی را به وجود آورده و به تسهیل و تسریع در ارتباطات انسانی شکل ویژه ای بخشیده است. امروزه شاهد رسوخ و استفاده گسترده این دسته فناوری ها در محیط های آموزشی نیز هستیم. کاربردهای تلفن های همراه هوشمند در میان دانشجویان و نیز در دانشگاه ها اشکال متفاوتی به خود گرفته است. علاوه بر مزایای این ابزار معجزه آسا، تحقیقات، از کاهش توجه نسبت به مباحث کلاسی و کاهش سطح موفقیت تحصیلی بحث می کنند (نردان و دیگران، ۲۰۱۰: ۴۲۷۹). این درحالی است که استفاده از تلفن همراه در هر بخشی نفوذ کرده است و فرصت های بسیاری برای آموزش و یادگیری به وجود آورده است. یکی از این فرصت ها، یادگیری و آموزش از طریق تلفن های همراه هوشمند است. کاربرد این ابزار در ارتباط با تحرک یادگیرنده است، به این معنی که دانشجویان باید قادر باشند در فعالیت های آموزشی بدون محدودیت هایی که در مکان فیزیکی به شدت مجزا و محدود وجود دارد، خود را درگیر یادگیری کنند (کیما و دیگران، ۲۰۰۸: ۴۳۷). طی چند سال اخیر استفاده از تلفن همراه در سراسر جهان رواج روزافزونی پیدا کرده است به طوری که گزارشات اتحادیه بین المللی ارتباطات از راه دور (۲۰۰۶، به نقل از پیترز و آلمیندز، ۲۰۰۸: ۶۰۷) حاکی از این است که در سال ۲۰۰۶ در حدود ۹۰/۹ درصد از کشورهای توسعه یافته و ۳۲/۴ درصد از افراد کشورهای در حال توسعه دارای تلفن همراه بوده اند. تلفن های همراه همچنین دارای ابزارهای متفاوتی نظیر دوربین عکاسی و فیلمبرداری هستند. با این حال کارکرد اصلی موبایل ها برقراری ارتباطات بین فردی است (اقبال، ۲۰۱۰: ۵۲۰). گروهی از جامعه شناسان از این هم

فراتر رفته و پیش بینی می کنند اساساً موبایل زندگی اجتماعی را به صورت یک جریان ناپایدار و غیر قابل پیش بینی در خواهد آورد زیرا هر گونه ملاقات‌های جمعی، ارتباطات و کنش های گروهی افراد می تواند به سرعت تحت تاثیر یک تماس تلفنی برهم بخورد و از هم بپاشد. شاید به همین علت است که در جوامعی که سبک زندگی مردم عمدتاً غیر برنامه ریزی شده و لحظه به لحظه است، موبایل سازگاری و تطابق بیشتری با این سبک زندگی نشان می دهد. بر همین اساس تحقیق حاضر با هدف شناسایی این سؤال است که آیا بین جنسیت و کاربرد های تلفن همراه در میان دانشجویان دانشگاه های شهرستان میاندوآب (ترجیح پیام کوتاه بر تماس تلفنی، محتوای پیامک ارسال شده، تعداد بلوتوث های ارسال شده، تعداد پیامک های شده و نوع استفاده از تلفن همراه) تفاوت معنی داری وجود دارد یا نه؟

پژوهش های پیشین

یکی از تحقیقات مهمی که در زمینه ارتباط جنسیت و کاربرد تلفن همراه صورت گرفته است مقاله گسر در آن زمینه است: "آیا دختران بیشتر به تلفن همراه اعتیاد دارند؟". در این مقاله به برخی از الگوهای جنسیتی در کاربرد موبایل پرداخته شده است. به نظر او در کنار افزایش کمی استفاده از موبایل در بین دو جنس، تفاوت های جنسیتی در نحوه کاربرد و انگیزه های استفاده از موبایل وجود دارد. مردان بیشتر به گسترش ارتباطات خود از طریق موبایل گرایش دارند در حالی که زنان ارتباطات خود را از طریق موبایل به افرادی که آن ها را بیشتر می شناسند مثل اعضای خانواده محدود می کنند. زنان از تلفن همراه بیشتر برای فرستادن پیام کوتاه استفاده می کنند (توانایی ارتباط نوشتاری) اما مردان بیشتر از توانایی های تکنیکی موبایل استفاده می کنند. نتایج کار وی نشان می دهد موبایل برای دختران بیشتر یک وسیله ارتباط شخصی است اما پسران بیشتر بر کارکردهای آن به عنوان یک ابزار تاکید می کنند، مثلاً افزایش تحرک شخصی زنان، امروزه کمتر اشکال ارتباطات رو در رو را ترجیح می دهند چون پیام کوتاه راهی ایده آل است برای آغاز تماس با جنس دیگر که صمیمیت و فاصله را همزمان دارد (جوادی یگانه و دیگران، ۱۳۹۱: ۴۰). اعتقاد بر این است که تفاوت های جنسیتی در رابطه با فناوری ها و استفاده از آن ها حایز اهمیت است. به عنوان مثال واجسمن (۱۹۹۱) معتقد است فرایندهای اجتماعی مختلف باعث شده اند که فناوری ها بیشتر مردانه باشند تا زنانه و یکی از دلایل آن مربوط به این است که طراحی این فناوری ها توسط مردان و بر اساس علایق مردانه صورت می گیرد. لذا در حال حاضر ادراک حاضر افراد از فناوری های جدید به صورت موضوعی برای تحلیل های جنسیتی درآمده است، به طوری که اعتقاد بر این است که مردان از تلفن همراه استفاده تکلیف مدار دارند، در حالی که استفاده زنان از تلفن همراه به صورت شخص مدار بوده و با هدف حرف زدن با دیگران صورت می گیرد (لوهان، ۱۹۹۷؛ به نقل از بایلی و بارباتو، ۲۰۰۳).

مطالعه رابین وهمکاران (۱۹۹۸) نیز حاکی از وجود شش نوع انگیزه مختلف برای استفاده از تلفن همراه است که عبارتند از: شادی و کسب لذت، ابراز عاطفه و علاقه، شمول، فرار، آرامش و کنترل. آنها این شش نوع انگیزه را در دو طبقه کلی تر قرار داده اند، (۱) انگیزه های دارای جهت گیری ارتباطی نظیر عاطفه، شمول، کسب لذت، شادی و آرامش جویی و (۲) انگیزه های نفوذ شخصی نظیر کنترل و فرار. در یک بررسی میدانی انجام شده توسط بریت اسکوک در ۲۰۰۳ در بین دانش آموزان نروژی معلوم گردید ۹۱٪ آنها در طول کلاس بارها پیامک دریافت و آن را خوانده اند. همچنین ۸۵٪ این دانش آموزان اظهار داشتند که در طول کلاس بارها پیامک به دیگران ارسال کرده اند. جالب اینکه در همان بررسی علیرغم اینکه ۷۶٪ دانش آموزان بر ضرورت خاموش کردن موبایل در کلاس تاکید داشته اند اما در عمل فقط ۲۴٪ از دانش آموزان مورد بررسی در این تحقیق تلفن های همراه خود را در کلاس خاموش می کردند (کاتز، ۲۰۰۴: ۹۴). از سوی دیگر، تلفن همراه موجب گسترده تر شدن سطح ثانوی روابط اجتماعی می شود؛ حوزه ای از روابط ضعیف تر که تنها در شرایط خاصی فعال می شود، مانند زمانی که در جستجوی شغل یا آپارتمانی جدید هستیم. با این حال تلفن همراه به تقویت روابط نزدیک میان افراد کمک می کند. این کار از طریق برقراری روابط در مواقعی که افراد از نظر مکانی با یکدیگر فاصله دارند، صورت می پذیرد (گرگن، ۲۰۰۴: ۲۳۷).

اکاساکا و ساکاموتو (۲۰۰۸) معتقدند که گسترش استفاده از تلفن همراه به افراد اجازه می دهد که آن ها با دوستان خود در هر زمان و در هر مکان ارتباط برقرار کنند. در نتیجه افراد علیرغم جدایی با دوستان خود از لحاظ فیزیکی، با پیامک و پست الکترونیکی ارتباط برقرار می کنند. این نوع ارتباط اجتماعی، ارتباطی همیشه صمیمی و کاملاً نزدیک نامیده می شود که از ویژگی های آن ارتباط سالم و راحت است. اما در مقابل افزایش سرعت و کارایی در زندگی، انعطاف پذیری در ارتباطات شخصی، برقراری ارتباط نزدیک با خانواده و بستگان، سرعت در انجام کار، یادگیری هر زمانی و هر مکانی و انعطاف پذیری از جمله مزایای تلفن همراه است (فان چن، ۲۰۰۶: ۴۴۳۷). نتایج مطالعه اکونامیدز و گروسپولو (۲۰۰۸) نیز حاکی از آن است که دانشجویان پسر به طور متوسط در هفته ۲ ساعت و ۳۰ دقیقه از اینترنت موبایل خود، ۲ ساعت و ۵۳ دقیقه از رادیوی موبایل، ۳ ساعت و ۲۱ دقیقه از تلویزیون و ویدیوی آن، ۱ ساعت و ۲۰ دقیقه از آهنگ های موبایل، ۳۰ دقیقه از دوربین عکاسی و ۸ دقیقه از دوربین فیلمبرداری تلفن همراه خود استفاده می کنند، در حالی که این مقادیر برای دانشجویان دختر به ترتیب برابر با ۱ ساعت و ۱۷ دقیقه، ۳ ساعت و ۹۴ دقیقه، ۱ ساعت و ۳۳ دقیقه، ۳۱ دقیقه و ۱۸ دقیقه است. طبق نظریه های مربوط به تفاوت های جنسیتی، دختران و پسران به طور کلی از یکدیگر متفاوت هستند و تفاوت آن ها جنبه عاطفی، احساسی و ابزاری دارد (پارسونز و بیلز، ۱۹۵۵).

تحقیقات دیگر نشان داده است که استفاده عمومی از تلفن‌های همراه و فرستادن پیام کوتاه برای تسهیل روابط دوستانه و اجتماعی شدن، نقشی برای تلفن‌های همراه به عنوان ابزاری برای یادگیری مشارکتی نیز ایجاد کرده است (اوزنبویلو و دیگران، ۲۰۰۹: ۳۸۱). نتایج پژوهش‌های انجام شده نشان داده اند که اگر چه نوع استفاده از تلفن همراه در دانشجویان دختر و پسر تفاوت معنادار دارد، اما میزان استفاده از تلفن همراه در آنان تفاوت معنادار ندارد. نتایج پژوهش‌ها در مورد نوع استفاده از تلفن همراه حاکی از آن است که ۹۱٪ از دانشجویان دختر از ارسال پیام کوتاه برای ابراز احساسات، علاقه و عواطف به دیگران استفاده می‌کنند (اقبال، ۲۰۱۰).

به علاوه کوثری و همکاران (۱۳۸۵) در توصیف کاربری جوانان از امکانات مختلف تلفن همراه اولویت‌های کاربری را ذکر کرده اند که عبارتند از: اولویت اول: پیامک، صحبت درون شهری، ذخیره و گوش دادن به موسیقی. الویت دوم: ساعت هشدار، عکس گرفتن، استفاده از بلوتوث و الویت سوم: بازی کردن، فیلمبرداری، ذخیره کلیپ و فیلم و تماشای آن. منطقی (۱۳۸۹) بررسی چگونگی کاربری ابزارها و امکانات تلفن همراه را در شش خوشه استفاده در جهت تعمیق روابط ارتباطی از تلفن، استفاده‌های ارتباطی پیشرفته، استفاده‌های نرم افزاری از تلفن همراه، استفاده از تلفن همراه جهت آگاهی از زمان و تقویم، استفاده‌های فنی از تلفن همراه و استفاده‌های تفریحی خدماتی از تلفن همراه تقسیم بندی کرده است. نتیجه تحقیق نشان داد که دختران دانشجو در استفاده در جهت تعمیق روابط ارتباطی و استفاده جهت تشخیص زمان دقیق به شکل معناداری برتر از پسران واقع شده اند و پسران دانشجو در موارد استفاده‌های پیشرفته، استفاده‌های نرم افزاری از تلفن همراه، و استفاده‌های تفریحی و خدماتی به شکل معناداری برتر از دختران واقع شده اند. در این راستا، منطقی (۱۳۹۱) چگونگی کاربری دانش آموزان پسر از امکانات جانبی تلفن همراه را نیز مورد بررسی قرار داده است. نتایج تحقیق این پژوهشگر حاکی از این است که این دانش آموزان به طور عمده از تلفن همراه استفاده‌های تفریحی داشته اند.

ادبیات نظری

نظریه حباب فیلتر

یکی از نظریه‌هایی که به ابعاد نامطلوب تکنولوژی‌های ارتباطی جدید می‌پردازد، نظریه حباب فیلتر است که در سال ۲۰۱۱ توسط الی پاریسر مطرح شد. بر اساس این نظریه، تکنولوژی‌های جدید ارتباطی سبب شده اند در فضای مجازی، در زندگی شخصی شده به سر ببریم. در این فضا، اطراف هر فرد را کسانی فرا گرفته اند که مانند او فکر می‌کنند و علایق مشابهی دارند. به دلیل شخصی سازی اطلاعات، آنچه به دست فرد می‌رسد، مواردی است که مطلوب، آشنا و مورد علاقه وی است. به این ترتیب شخص متوجه نمی‌شود که چه مطالبی از دید وی پنهان مانده است. به دیگر سخن، کاربر، خود را

از یک سری اطلاعات محروم می‌کند و علاقمندی‌های گذشته، آنچه را که در آینده در معرض دید او قرار می‌دهد تعیین می‌کند. به این ترتیب پیش‌بینی ناپذیری و امور اتفاقی به حداقل می‌رسند. اینکه اپلیکیشن‌ها، موضوعات و متون مورد علاقه را به شخص پیشنهاد می‌دهد، نشان دهنده آن است که اطلاعاتی که علاقمند آنها است، قابل ردگیری هستند. چنین رویکردی دارای نکات مثبت و منفی زیر است:

- فرد در حساب خود تنها است و در مرکز حساب قرار دارد و اطراف وی را اطلاعات آشنا و مورد علاقه وی فرا گرفته است. تنها محتوایی که در محدوده آسایش فرد قرار دارد، به دست وی می‌رسد، بنابراین شخص هر چه بیشتر از دیگران و مطالب دیگر فاصله دارد.

- حساب نامرئی است و کاربر از وجود فیلتر بی‌اطلاع است. هر بار که کاربر آنلین می‌شود، حساب او بزرگتر می‌شود و بیشتر در این حساب گیر می‌افتد.

- کاربر به جستجوی اطلاعات جدید نمی‌رود، بلکه اطلاعات هستند که به سوی وی می‌آیند.

- فرد در مرکز جهان خود قرار دارد که زیبا و مورد علاقه اوست. ولی این آسایش، بهایی دارد. بهای آن، از دست دادن اطلاعاتی است که از منابع دیگر به دست می‌آمده است (بهمنی و محمدی شکیب، ۱۳۹۴: ۱۲۶).

نظریه هماهنگی‌های سطح خرد

از دیگر نظریات به کار رفته در این حوزه، نظریه هماهنگی‌های سطح خرد است. ریچارد لینگ جامعه‌شناس معاصر نروژی بر این باور است که تلفن‌های همراه هم بر روی مردم و هم بر روی زمان تأثیر گذاشته‌اند. موبایل‌ها شیوه مرسوم و رایجی را که مردم برای ترتیب دادن قرار ملاقات‌ها به کار می‌بردند، از حالت "هماهنگی ثابت و مشخص" (مثلاً: ساعت ۵ شما را خواهیم دید) به حالت "هماهنگی‌های پیش‌رونده و تدریجی" (مثلاً: وقتی کارم تمام شد به تو زنگ می‌زنم و آن وقت مشخص می‌کنیم کجا و چه وقت همدیگر را ببینیم) تغییر داده است. از سوی جامعه‌شناسان و متخصصان علوم ارتباطات این حالت واریسی و چک کردن مداوم قرار و مدارها و هماهنگی‌ها نام‌های مختلفی به خود گرفته است. سادیه پلانز آن را "نسبی کردن وضعیت‌ها"^۱ خوانده است. لینگ نیز آن را "خرده هماهنگی‌ها"^۲ یا

1. Approximating
2. Micro-coordination

هماهنگی های جزئی و سطح خرد نامیده است و نهایتاً "زمان سیال و انعطاف پذیر"^۱ نامی است که میشل کیسلینگر^۲ بر آن گذاشته است.

این "خرده هماهنگی ها" در نگاه لینگ صرفاً معنای استفاده از موبایل جهت هماهنگ کردن لحظه به لحظه فعالیت ها نیست، بلکه همچنین مجموعه ای از برخوردها و کنش های متقابل اجتماعی و احساسی را بین طرفین در بردارد. مثلاً نوجوانان از خلال این "خرده هماهنگی ها" میزان پابندی اعضا را به گروه می فهمند، والدین و فرزندان از لا به لای این "خرده هماهنگی ها" ذهنیت ها و احساسات یکدیگر را محک می زنند و در واقع از خلال این "خرده هماهنگی ها" است که بسیاری تردیده‌ها، اطمینان ها، حس ظن و سوء ظن ها و ... در روابط اجتماعی آشکار می شوند (موسوی، ۱۳۸۹: ۴۴).

در این میان، گِسر بر این باور است که کاربرد موبایل نزد انسان ها از "استفاده ابزاری" آن هم برای تأمین یک سری نیازهای خاص شروع می شود اما به تدریج کارکردهای آن متنوع و گسترده تر می شود. کاربرد موبایل ابتدا به صورت ابزاری است اما در مراحل بعد کاربردهای اجتماعی، فرهنگی و روانی (کاربرد بیانگر) نیز بر آن افزوده می شود. در این زمینه برخی مطالعات انجام شده نیز نظر گِسر را تأیید می کنند. به عنوان نمونه مطالعات ریچ لینگ و بریجیت ایتری در ۱۹۹۹ نشان داد بیشتر افراد ابتدا موبایل را برای یک سری کارکردهای ابزاری خاص مثل: با خبر شدن از سلامتی نزدیکان کهنسال خود، احوال پرسری بیماران، درخواست کمک در هنگام بروز خطرات و حوادث و ... تهیه می کنند، اما بعداً آن را نه فقط برای موارد ضروری بلکه برای اهداف مختلف و در موقعیت های مختلف به کار می گیرند (یتر و لینگ، ۲۰۰۲ به نقل از موسوی، ۱۳۸۹: ۴۱).

نظریه دل‌بستگی

از زاویه دیگری نیز می توان روند تقویت ارتباطات نزدیک به وسیله موبایل را مورد بررسی و تحلیل قرار داد و آن عبارتست از تئوری دل‌بستگی^۳ که در روانشناسی اجتماعی کاربرد آن اهمیت فراوانی دارد. به موجب این تئوری، انسان ها در کودکی پیوندهای عاطفی شدیدی با اطرافیان و یا برخی از آن‌ها برقرار می کنند که این پیوندها در واقع شیوه‌های دوری و نزدیکی آن‌ها را در ارتباطات اجتماعی بزرگسالی شان شکل خواهد داد. از آنجایی که بیشتر تماس‌ها و ارتباطات که امروزه از طریق کانال‌هایی همچون پیامک، ایمیل و تلفن یا اینترنت صورت می گیرد در واقع، در لحظاتی است که افراد جدای از یکدیگر و دور از هم هستند. بنابراین بررسی کم و کیف "پیوندهای عاطفی با فاصله" می تواند به

-
1. Fluid time
  2. Keislinger. M
  3. Attachment theory

صورت یک موضوع جالب برای مطالعه درآید. بالبی^۱ رفتارشناس معاصر به همراه آینس ورث الگوهای مختلف این دلبستگی را که از دوران کودکی آغاز می شود و شامل طیفی از دلبستگی مطمئن^۲ تا دلبستگی همراه با استرس تا دوری واجتناب می گردد، توضیح داده است. کودکانی که از یک نوع دلبستگی پایدار و مطمئن برخوردار بوده اند قادر خواهند بود خود را با هر محیطی سازگار کنند البته در صورتی که نقطه اتکای مطمئن پیدا کنند. کودکان قبل از ورود به جامعه و محیط هایی که در آن موقعیت های ناشناخته متعددی وجود دارد لازم است قبلاً نوعی دلبستگی مطمئن را به والدین در خانواده تجربه کرده باشند. در این صورت است که می توانند با شرایط و اوضاع پیرامون بهتر سازگار شده و نیازهای خود را تأمین نمایند (موسوی، ۱۳۸۹: ۴۷).

نظریه استفاده و رضامندی

فرض اصلی نظریه استفاده و بهره مندی الیهو کاتز (۱۳۷۶) این است که افراد مخاطب، کم و بیش به صورت فعال به دنبال محتوایی هستند که بیشترین خشنودی را فراهم کند. درجه این بهره مندی (خشنودی) بستگی به نیازها و علایق افراد دارد. افراد هر چقدر بیشتر احساس کنند که محتوای تلفن همراه، نیاز آنان را برآورده می کند، احتمال این که آن محتوا را انتخاب کنند بیشتر است (ویندال و دیگری، ۱۳۷۶: ۲۷). نظریه استفاده و رضامندی با اتخاذ رویکردی کارکردگرایانه به ارتباطات، مهم ترین نقش تلفن همراه را برآورده ساختن نیازها و انگیزه های مخاطب می داند، بنابراین به هر میزان که وسیله ارتباطی این نیازها و انگیزه ها را برآورده سازند، به همان میزان موجبات رضایتمندی کاربران را فراهم می کنند.

مارشال مک لوهان اندیشمند کانادایی معاصر نیز هر وسیله ای در زندگی را در امتداد یک عضو یا حسی از حواس انسان قرار می دهد. چرخ در امتداد پا، لباس در امتداد پوست بدن و... در زمینه وسایل ارتباطی نیز هر وسیله در واقع یکی از حواس انسان است. خط امتداد چشم، رادیو امتداد شنوایی. مک لوهان امیدوار بود که با ابداع یا اختراع یک وسیله یا وسایلی برخی حواس بر حواس دیگر پیشی نگرفته و این مسأله موجبات بر هم خوردن نظم و تعادل در حیات انسانی را فراهم نکند. وی قبل از ظهور موبایل از دنیا رفت و بنابراین مستقیماً درباره موبایل نظری ندارد، اما شاید بتوان با بهره گیری از ایده مک لوهان موبایل های نسل جدید را امتدادی برای حواس "شنوایی و بینائی" آن هم در یک ترکیب متوازن تلقی نمود. موبایل های اولیه بیشتر تسلط شنیداری را به ارمغان آوردند اما موبایل های جدید قوای شنیدن و دیدن را در خود جمع کرده اند. در واقع مک لوهان دیدن تمامی عناصر در کنار یکدیگر را موجب آن می

1. Bowlby

2. Secure Attachment

دانست که فرد از تک بینی، دیدگاه های محدود و انحصاری فراتر رفته و هر عنصر را در بستر محیطی آن مورد نظر قرار دهد (موسوی، ۱۳۸۹: ۵۰).

روش تحقیق

در این پژوهش با توجه به ماهیت موضوع مورد مطالعه، به دلیل حجم بالای جامعه آماری و نمونه انتخاب شده از روش پیمایش استفاده شده است. نوع این تحقیق مقطعی و تبیینی است و با استفاده از نرم افزار SPSS، و روش های آماری توصیفی و استنباطی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته اند. در این تحقیق از فرمول کوکران برای تعیین حجم نمونه استفاده شده است. این فرمول براساس جمعیت کل (جامعه آماری) و سطح اطمینان ۹۵٪ و خطای ۵٪، حجم نمونه را برآورد می کند (بنگرید به ساروخانی، ۱۳۸۲ و رفیع پور، ۱۳۷۴). جامعه آماری این تحقیق کلیه دانشجویان دانشگاه های شهرستان میاندوآب هستند که ۱۰۰۰۰ نفر می باشند و طبق جدول مورگان ۳۷۰ نفر انتخاب شده اند. روش نمونه گیری از دانشجویان، روش تصادفی طبقه ای نسبتی بود.

فرضیه های تحقیق

۱. بین جنسیت دانشجویان و ترجیح پیام کوتاه بر تماس تلفنی تفاوت معنی داری وجود دارد.
۲. بین جنسیت دانشجویان و محتوای پیامک ارسال شده تفاوت معنی داری وجود دارد.
۳. بین جنسیت دانشجویان و تعداد بلوتوث های ارسال شده تفاوت معنی داری وجود دارد.
۴. بین جنسیت دانشجویان و تعداد پیامک های ارسال شده تفاوت معنی داری وجود دارد.
۵. بین جنسیت دانشجویان و نوع استفاده از تلفن همراه تفاوت معنی داری وجود دارد.

یافته های تحقیق

جدول ۱: توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب جنسیت

متغیر	فراوانی	درصد فراوانی
مرد	۱۹۲	۵۱/۹
زن	۱۷۸	۴۸/۱
جمع	۳۷۰	۱۰۰

همان گونه که یافته‌های مندرج در جدول (۱) تحقیق نشان می‌دهد؛ از میان ۳۷۰ پاسخگو در این پژوهش ۱۹۲ نفر معادل ۵۱/۹ درصد مرد و ۱۷۸ نفر معادل ۴۸/۱ درصد زن می‌باشد.

جدول ۲: تفاوت بین جنسیت و ترجیح پیام کوتاه بر تماس تلفنی (درصد)

میزان ترجیح پیام کوتاه بر تماس تلفنی	فراوانی	درصد فراوانی
عدم امکان تماس با برخی اشخاص	۸۶	۲۳/۲
بیان آنچه را نمی‌توان رودررو گفت	۶۲	۱۶/۸
نقص آنتن دهی	۳۴	۹/۲
ترجیح دادن نوشتن بر حرف زدن	۹۳	۲۵/۱
پنهان ماندن محتوای ارتباط	۳۳	۸/۹
سایر	۶۲	۱۶/۸
جمع	۳۷۰	۱۰۰

$$t = 14/458$$

$$Df = 346/398 \text{ آزمون آماری}$$

$$\text{Sig} = ./. \dots$$

اطلاعات مندرج در جدول (۲) نشان می‌دهد؛ از میان وجوه شش گانه ای که بر اساس ترجیح پیام کوتاه بر تماس تلفنی در نظر گرفته شده است، ترجیح دادن نوشتن بر حرف زدن به ترتیب با ۲۵ درصد، عدم امکان تماس با برخی اشخاص با ۲۳/۲ درصد، بیان آنچه را نمی‌توان رو در رو گفت و گزینه سایر ۱۶/۸ درصد بیشترین و نقص آنتن دهی با ۹/۲ درصد و گزینه پنهان ماندن محتوای ارتباط کمترین درصد را به خود اختصاص داده است. این یافته موید آن است که در میزان ترجیح نوشتن پیام کوتاه بر تماس تلفنی ریشه در فرهنگ کشور ما وجود دارد که ما همیشه سعی می‌کنیم اطلاعات خود را به صورت نوشته به دیگران انتقال بدهیم. آزمون t مستقل نشان داد که میان جنسیت دانشجویان و ترجیح پیام کوتاه بر تماس تلفنی تفاوت معنی داری وجود دارد. به طوری که دخترها بیشتر از پسرها نوشتن را بر تماس تلفنی ترجیح می‌دهند. در نتیجه فرض تحقیق تأیید می‌شود (آزمون دو دامنه $p = .000$, $(DF=346/398, t=-14/458)$).

جدول ۳: تفاوت بین جنسیت و محتوای پیامک ارسال شده (درصد)

میزان محتوای پیامک ارسال شده	فراوانی	درصد فراوانی
قرار ملاقات	۱۷۷	۴۷/۸
جوک، شعر و سرگرمی	۵۰	۱۳/۵
احوال پرسى	۳۱	۸/۴
کسب خبر از دانشگاه	۲۲	۵/۹
امور آموزشی	۲۵	۶/۸
درد دل کردن با دیگران	۳۱	۸/۴
محتوای عاشقانه	۳۴	۹/۲
جمع	۳۷۰	۱۰۰

t=17/774
Df=319/835
Sig=/....

آزمون آماری

همان گونه که اطلاعات جدول (۳) نشان می دهد، ۴۷/۸ درصد پاسخگویان به محتوای پیامک ارسال شده شان به قرار ملاقات با همدیگر اختصاص داده اند. همچنین ۱۳/۵ درصد محتوای پیام شان به یک دیگر به جوک، شعر و سرگرمی است و موضوعات عاشقانه ۹/۲ درصد، ۸/۴ درصد احوال پرسى و درد دل با یکدیگر، ۶/۸ درصد به امور آموزشی و ۵/۹ درصد مطالب دانشجویان به کسب خبر از دانشگاه می باشد. آزمون t مستقل نشان داد که میان جنسیت دانشجویان و محتوای پیامک ارسال شده تفاوت معنی داری وجود دارد و فرض محقق تأیید می شود (آزمون دو دامنه , $p=.000$, $df=319/835$, $t=-17/774$).

جدول ۴: تفاوت جنسیت و تعداد بلوتوث های ارسال شده (درصد)

درصد فراوانی	فراوانی	میزان تعداد بلوتوث های ارسال شده
۶۲/۴	۳۳۱	صفر
۲۷/۰	۱۰۰	۱ الی ۳ بلوتوث
۳/۰	۱۱	۴ الی ۶ بلوتوث
۴/۱	۱۵	۷ الی ۹ بلوتوث
۳/۵	۱۳	بیشتر از ۱۰ بلوتوث
۱۰۰	۳۷۰	جمع

T=27/295
Df=328/887 آزمون آماری
Sig=./...

با توجه به جدول (۴) میزان بلوتوث های ارسال شده ۶۲/۴ در صد گفته اند، اصلا بلوتوث ارسال نمی کنم، ۲۷ درصد ۱ الی ۳ بلوتوث، ۴/۱ درصد ۷ الی ۹ بلوتوث، ۳/۵ درصد بیشتر از ۱۰ بلوتوث و ۳ درصد ۴ الی ۶ بلوتوث به ترتیب در روز ارسال داشته اند. و ۶۲ درصد از پاسخویان ذکر کرده اند که در روز هیچ بلوتوثی ارسال نمی کنم، این به معنای آن است که شبکه های اجتماعی مثل تلگرام جای بلوتوث را گرفته اند. آزمون t مستقل نشان داد که میان جنسیت دانشجویان و تعداد بلوتوث های ارسال شده در روز تفاوت معنی داری وجود دارد. به طوری که دخترها بیشتر از پسرها با همدیگر در سر کلاس های درس بلوتوث بازی می کنند و فرض تحقیق تایید می شود (آزمون دو دامنه، $p=000328/887$, $DF=$, $t=-27/295$).

جدول ۵: تفاوت جنسیت و تعداد پیامک های ارسال شده (درصد)

تعداد پیامک های ارسال شده	فراوانی	درصد فراوانی
صفر	۷	۱/۹
۱ الی ۳ پیامک	۱۴۶	۳۹/۵
۴ الی ۶ پیامک	۷۳	۱۹/۷
۷ الی ۱۰ پیامک	۳۷	۱۰/۰
۱۰ پیامک و بیشتر	۱۰۷	۲۸/۹
جمع	۳۷۰	۱۰۰

T=11/635
 آزمون آماری Df=329/531
 Sig=./...

با توجه به جدول (۵) ۳۷ درصد ۷ الی ۱۰ پیامک و ۱/۹ درصد اصلا پیامکی در طول روز به همدیگر ارسال نکرده اند که ۳۹/۵ درصد ۱ الی ۳ پیامک بیشترین تعداد پیامک در روز داشته اند. ۲۸/۹ درصد بیشتر از ۱۰ پیامک در مرتبه دوم و ۱۹/۷ درصد مربوط ۴ الی ۶ پیامک در مرتبه سوم قرار دارند. آزمون t مستقل نشان داد که میان جنسیت دانشجویان و تعداد پیامک های ارسال شده در روز تفاوت معنی داری وجود دارد. به طوری دخترها بیشتر از پسرها پیامک ارسال می کنند. در نتیجه فرض تحقیق تایید می شود (آزمون دو دامنه $t=-11/635$, $df=329/531$, $p=.$ /000).

جدول ۶: تفاوت جنسیت و نوع استفاده از تلفن همراه (درصد)

میزان نوع استفاده از تلفن همراه	فراوانی	درصد فراوانی
مکالمه تلفن با دیگران	۱۳۴	۳۶/۲
موسیقی، رادیو و تلویزیون	۵۶	۱۵/۱
ایجاد صفحات وب، عکاسی و فیلمبرداری	۴۲	۱۱/۴
آگاهی از ساعت، تقویم و تاریخ	۳۴	۹/۲
استفاده از حافظه جانبی و پیام گیر	۹	۲/۴
ماشین حساب، کارهای بانکی و یادداشت برداری	۲۵	۶/۸
احساس امنیت و برقراری رابطه	۶۲	۲/۲
ضبط صدا، بازی، سرگرمی و استفاده از بلوتوث	۶۲	۱۶/۸
جمع	۳۷۰	۱۰۰

T=-1/411
 آزمون آماری Df=367/331
 Sig=./55

با توجه به جدول (۶) ۳۶/۲ درصد مکالمه تلفنی با دیگران، ۱۶/۸ درصد ضبط صدا، بازی، سرگرمی و استفاده از بلوتوث و ۱۵/۱ درصد به موسیقی رادیو و تلویزیون به ترتیب در رتبه اول، دوم و سوم به نوع استفاده از تلفن همراه اختصاص یافته است و همچنین ۹/۲ درصد به آگاهی از ساعت، تاریخ و تقویم، ۶/۸ درصد به ماشین حساب و یادداشت برداری، ۲/۴ درصد به استفاده از حافظه جانبی و پیغام گیر و ۲/۲ درصد به احساس امنیت و برقراری رابطه در رتبه های بعدی قرار دارند. این نشان می دهد که نمونه این مطالعه، تلفن همراه را ابزار بسیار مناسبی برای ارتباطات شفاهی در ایران می باشد. آزمون t مستقل نشان داد که میان جنسیت دانشجویان و نوع استفاده از تلفن همراه تفاوت معنی داری وجود ندارد. در نتیجه فرضیه تحقیق رد می شود.

نتیجه گیری

امروزه، فناوری های جدید، مانند: اینترنت و تلفن همراه به شدت جای خود را در بین افراد به ویژه جوانان، در سطح جهان و نیز ایران باز نموده است. در میان انبوه جمعیت چه در مترو، اتوبوس و یا سایر مکان های عمومی، بسیاری از افراد را می توان دید که در حال کارکردن با تلفن همراه هستند. مهمترین قشری که از این پدیده تاثیر می پذیرند، جوانان و دانشجویان هستند که به علت شرایط خاص سنی و روحی می توانند، اصلی ترین قربانیان خطرهای تلفن همراه به حساب آیند. یافته های این تحقیق نشان داد که اکثر دانشجویان شهرستان های میاندوآب دارای تلفن همراه هستند. از ابزارها و امکانات تلفن همراه برای اهداف متفاوتی استفاده می کنند. مدت استفاده از تلفن همراه به روز حاکی از آن است که این ابزار ارتباطی، به وفور در اختیار دانشجویان قرار دارد و حتی دانشجویان از ترجیح پیام کوتاه بر تماس تلفنی و بلوتوث های ارسال شده برای مقاصد مختلفی استفاده می کنند. نتایج این قسمت از پژوهش اکانومیدز و گروسپولو (۲۰۰۸) مبنی بر عدم تفاوت معنادار دانشجویان دختر و پسر یونانی از نظر گوش کردن موسیقی با استفاده از تلفن همراه ناهمسو است. احتمالاً یکی از این دلایل این ناهمسویی مربوط به تفاوت های فرهنگی کشور ما و کشور یونان است. به ویژه که در کشور ما گوش کردن به موسیقی های غیرمجاز حرام و ممنوع بوده و این موسیقی ها از طریق رسانه های جمعی نظیر رادیو و تلویزیون پخش نمی شوند.

یافته ها نشان داد که بین دانشجویان دختر و پسر از نظر تعداد پیامک های ارسال شده در روز تفاوت معنی داری وجود دارد. به طوری که دانشجویان دختر و پسر به صورت روزانه تعداد پیامک های

بیشتری نسبت به دانشجویان دختر و پسر ارسال می کنند. نتایج یافته های پژوهش مذکور همگی دال بر این است که زنان نسبت به مردان تمایل بیشتری به برقراری ارتباط از طریق ارسال پیامک دارند.

احتمالا یافته های پژوهشی حاضر مبتنی بر استفاده دانشجویان دختر از پیامک، به دلیل تسلط بیشتر آنان به مهارت های کلامی و نوشتاری است. به علاوه دختران دیدگاه های مادی گرایانه و اقتصادی تری به پدیده ها دارند. یافته های پژوهش نشان داد که دانشجویان نه تنها به برقراری ارتباط از طریق مکالمه تلفنی ترجیح می دهند. به ویژه دانشجویان دختر، بلکه انگیزه آنها از مکالمه تلفنی در وهله اول بیشتر مربوط به نفوذ شخصی و سپس مربوط به ارتباط با دیگران است. این بررسی با نتایج پژوهش های اقبال (۲۰۱۰) مبنی بر این نکته است که اکثر دانشجویان با انگیزه شمول (۶۵) درصد، کسب آرامش (۶۳) درصد، ابراز علاقه و عاطفه (۴۵) درصد و همچنین امور درسی و آموزشی (۴۸) درصد اقدام به ارسال پیامک دارند.

در زمینه بررسی فرضیه ها نشان داد بین دانشجویان دختر و پسر از نظر تعداد بلوتوث های ارسال شده تفاوت معنی داری وجود دارد، به طوری که دختر ها کمتر از پسر ها سرکلاس درس بلوتوث بازی می کنند که میزان بلوتوث های ارسال شده در روز ۶۲/۴ در صد گفته اند در روز اصلا بلوتوث ارسال نمی کنم، ۲۷ درصد ۱ الی ۳ بلوتوث در روز، ۴/۱ درصد ۷ الی ۹ بلوتوث، ۳/۵ درصد بیشتر از بلوتوث و ۳ درصد ۴ الی ۶ بلوتوث به ترتیب در روز ارسال داشته اند. و ۶۲ درصد از پاسخویان ذکر کرده اند که در روز هیچ بلوتوثی ارسال نمی کنند این به معنای آن است که شبکه های اجتماعی مثل تلگرام جای بلوتوث را گرفته اند.

بر اساس نظریه حباب فیلتر شبکه های اجتماعی موبایلی باعث می شوند کاربران تمرکزشان تنها بر مباحث و محتوایی که علاقمند هستند، باقی بمانند و در گشودن افق های تازه بر آنها تا حدودی ضعف دارند؛ این مسئله زمانی قابل تامل می شود که به نتایج این تحقیق استناد شود. نتایج پژوهش حاضر نشان می دهد، که بین دانشجویان دختر و پسر و محتوای پیامک ارسال شده تفاوت معنی داری وجود دارد که نشان می دهد، ۴۷/۸ درصد پاسخگویان به محتوای پیامک ارسال شده شان به قرار ملاقات با همدیگر اختصاص داده اند. همچنین ۱۳/۵ درصد محتوای پیام شان به همدیگر جوک، شعر و سرگرمی است و موضوعات عاشقانه ۹/۲ درصد، ۸/۴ درصد احوال پرس و در دل با یکدیگر، ۶/۸ درصد به امور آموزشی و ۵/۹ درصد مطالب دانشجویان به کسب خبر از دانشگاه می باشد. در واقع کاربران تلفن همراه

علاقمند به محتواهای جوک، لطیفه و طنز این شبکه‌ها هستند، محتواهایی که جزء متون وزین قرار نمی‌گیرند و عموماً ترویج‌کننده فرهنگ عامیانه، گسترش شایعه و... هستند. با نتایج اوزنبیلو (۲۰۰۹)، رایین و همکاران (۱۹۹۸) و منطقی (۱۳۹۱) همخوانی دارد.

نتایج یافته‌های انجام شده نشان داده‌اند اگرچه میزان استفاده از تلفن همراه در دانشجویان دختر و پسر تفاوت معنادار وجود دارد که با نتایج اکاساکا و ساکاموتو (۲۰۰۸) و گرگن (۲۰۰۴) همسو است ولی با نتایج بریت اسکوک (۲۰۰۹) و کوثری و همکاران (۱۳۸۵) همخوانی ندارد. نتایج نوع استفاده از تلفن همراه حاکی از این است که ۳۶/۲ درصد مکالمه تلفنی با دیگران، ۱۶/۸ درصد ضبط صدا، بازی، سرگرمی و استفاده از بلوتوث و ۱۵/۱ درصد به موسیقی، ۹/۲ درصد به آگاهی از ساعت، تاریخ و تقویم، ۶/۸ درصد به ماشین حساب و یادداشت برداری، ۲/۴ درصد به استفاده از حافظه جانبی و پیغام گیر و ۲/۲ درصد به احساس امنیت و برقراری رابطه قرار دارند. این نشان می‌دهد که نمونه این مطالعه، تلفن همراه ابزار بسیار مناسبی برای ارتباطات شفاهی در ایران می‌باشد.

اطلاعات این تحقیق از نظرسنجی، مارشال مک لوهان، نظریه هماهنگی‌های سطح خرد ریچارد لینگ و تئوری دلبستگی جان بالبی در خصوص نقش تکمیل‌کننده استفاده از تلفن همراه را تایید می‌کند. استفاده از تلفن همراه می‌تواند مکمل پیوندهای ارتباطات اجتماعی واقعی باشد. بودیار نیز پیش‌بینی می‌کند که در کوتاه مدت "ارتباطات موبایلی" دوباره به "ارتباطات واقعی" تبدیل خواهند شد. زیرا مردم درمی‌یابند که بدن هایشان به اندازه ذهن هایشان در خلق نشانه‌ها نقش دارند (دانی، ۱۳۸۷: ۲۸۳).

چنین رویکردی کاملاً با نظریه استفاده و خشنودی قابل تبیین است. افراد هر چقدر بیشتر احساس کنند که محتوای رسانه‌ها نیاز آنان را برآورده می‌کند، احتمال این که آن محتوا را انتخاب کنند، بیشتر است. بر اساس این دیدگاه افراد به منظور تحقق خشنودی به مصرف رسانه‌ای می‌پردازند. خشنودی افراد در گروه برآورده شدن نیازها، انتظارات و انگیزه‌های آن‌هاست. برخی از محققان میان خشنودی محتوایی و خشنودی فراگردی تمایز قائل شده‌اند. در خشنودی محتوایی، نتایج استفاده از تلفن همراه خشنودکننده است. در حالی که مورد دوم، به جای اینکه حاصل محتوا باشد، حاصل شرکت در فراگرد ارتباط است (ویندال و دیگری، ۱۳۷۶: ۲۷۵). به نظرمی رسد خواه از نظر فراگردی و خواه از حیث محتوایی به هر حال قابلیت‌های موجود در تلفن همراه می‌تواند، بخشی از نیاز دانشجویان به سرگرمی و فراغت، رشد و شکوفایی توانمندی‌های انسانی و افزایش تعامل و پیوستگی با دیگران را تامین نماید.

همچنین می توان گفت تلفن همراه همان راهنماهای مورد اشاره سورین وتانکارد هستند که در مسیر بیابان الکترونیک به ما کمک می کنند تا مطالب مورد علاقه و مورد نیاز خویش را بیابیم و در مورد آن ها تفکریا اظهار بپردازیم و از نظرهای گوناگون درخصوص مختلف خویش آگاهی یابیم. هرچند شاید کاربران موبایل خصوصی به رهبران فکری تبدیل شده اند.

به عبارت دیگر، در فضایی که جایگاه مشاور و مشورت کننده هر لحظه عوض می شود و در شرایطی که مشارکت در تولید ارائه و فهم پیام بسیار پررنگ تر از انتقال پیام است. اگر همچنان قایل به وجود رهبران فکری باشیم، مطمئناً کاربران موبایل از قدرت و اعتبار رهبران مورد اشاره لازارسفلد برخوردار نیستند. اما هدایت کنندگی لینک ها در این فضا می تواند توسط جریان دو مرحله ای لازارسفلد یا چند مرحله ای شرام تبیین شود و از آن جا که جامعه ما از فرایند تحولات جهانی جدا نیست، به نظرمی رسد اشاعه و گسترش تکنولوژی های اطلاعاتی - ارتباطی در جامعه ایران امری اجتناب ناپذیر باشد. اگر این اندیشه که رشد تکنولوژی موجب دگرگونی در ساختار جامعه است، امر پذیرفته شده باشد، در این صورت می توان چنین استنباط نمود که اشاعه تکنولوژی های ارتباطی راه های تازه ای را برای برخورداری از فرصت ها و منابع در اختیار انسان می گذارد. به این ترتیب عاملیت و فاعلیت او را در عرصه جامعه توسعه می بخشد. در این میان آنچه می تواند تضمین کننده استفاده صحیح از این قدرت فاعلیت باشد، افزایش آگاهی و تعهد نسبت به اهداف و ارزش هاست.

علاوه بر این بر اساس یافته های پژوهش حاضر می توان نتیجه گرفت که مسایل فرهنگی و اجتماعی از جمله عوامل تعیین کننده تاثیرگذار بر الگوی استفاده از تلفن همراه در دانشجویان در کشور ماست. که این مشکل نیاز به انجام پژوهش های بیشتر را نشان می دهد. بر اساس یافته های پژوهش حاضر آموزش به خانواده ها برای آموزش به فرزندان خود جهت استفاده صحیح از فناوری ها از جمله تلفن همراه و همچنین غنی تر کردن محتوای کتاب ها ی درسی از نظر توجه صحیح و فرهنگ سازی در زمینه استفاده از فناوری های نوین ارتباطات و اطلاعات به ویژه تلفن همراه ضرورت دارد.

References

- Abedini, Yasemin; Zamani, Bibi eshrat(2011). **Studing the motivation, amount and type of cell phone usage in student. Contemporary Psychology. 2nd**.(Persian)
- Akasaka,K.,Sakainoto,A(2008).**The effect of mobile phone on school children fridship: An examaniation of causality with apanel study.** The Japanese Journal of Personality,16,363-377..
- Baily, F., & Barbato, R.(2003). **The reality of reality shows[Telvition Broadcast]** New York: Bravo company.
- Bahmani, Mehazad; Mohammadi, shakiba(2014). **New methods of human communications in the space; oportunities and threts of cell phone's socil networks.** Studies periodical of new medias 1st year. 2nd number.(Persian)
- Dansi, Marsel(2007). **Social semiology** by Godaraz Mirani and Behzad Doran. Tehran: chapar and Anisehnema.
- Economido,A.A.,&Grousopoulou,A(2008).**Use of mobile phone by male and female.** Computer & Education, 9,235-246.
- Fan Chen. Y(2006).**Socail phenomena of mobile phone: An exploratory study in Thiwanesc collage students.** paper presented at the Internatinal conference on Digital communication chang- cheng University , Taiwan. Retrived from 203.72.2.115/E Journal /506200106.pdf.
- Gergen, K.J(2004).”**The challenge of absent presence**”, in J.katz & in.Aukhas (eds).perpexual contact,Mobile communication ,private Talk publice permance, c.
- Igbal, Z(2010).**Gender differences inmobile phone use: What communication motives does it gratify?** European Journal of scientific Reserch, 46,510-522..ombrdge: combirdge university press.
- International Telecommunication Union. **ITU/MIC workshop on shaping the future mobile information society.**- seoul 4-5 2004.
- Javadi, Yeghaneh, Mohammad; Reza, Kowsari, Masood and kheyrkhah, Tahereh(2012). **Cell phone functions for Iranian users with an emphasis on gender differences.** Studies prodical Journaland social reseachs 1st course, 2nd number.(Persian)

Katz H.E and M.A. Aakhus(2002). **Prepetual contact: Mobile Communication, Private Talk, Public Performance** Cambridge: Cambridge University Press..

Katz, E. J(2004). **Mobile Phone in Educational Setting**. In. www.James Katz..

Katz, J. E., & Traxler, J(2002). **Prepetual contact: Mobile communication**. Retrived from [http:// www. Mobil. Org/ donload/result/guidliness.pdf](http://www.Mobil.Org/download/result/guidliness.pdf)..

Kima,Paul,Miranda,Talia,Claudia(2008). **Pocket School: Exploring mobile technology as a sustainable literacy education option for underserved indigenous children in latin America**.Internatinal Journal of Educatinal Development 28(2008)435-445.

Kowsari, Masoud; Javadi Yeganeh, Mohammad Reza and Kheyrkhah, Tahereh(2009). **The application of cell phnes for Iranian useas(with emphasis in usage and satisfactory ideas)**. Cultural and communication studies pridical . 7th Number.(Persian)

Ling, R., and Yttri, B(2002). **Hyper coordination via Mobile Phones in Norway. In Mobile Communication. National center for Education Statistics**. Retrived from [http:// nces.ed. gov/pubs2002/2002018.pdf](http://nces.ed.gov/pubs2002/2002018.pdf).

Ling.(2010). In. www.usage watch /observing the evolution of technology usage. Managing separation Anxiety Through Communication.

Mantegi, Morteza(Subtitles). **Healthy or unhealthy users: Content Analysis of sms, Photo Galleries an Iranian Youth's mobile clips**, Pychological Research Journal.(Persian)

Mantegi, Morteza(2012). **Review of the usage quality of cell boy students from side facility of cell phones of Psychological Research**. Journals 7th Number.(Persian)

Mantegi, Morteza(2009). **Studing the quality of application girl students and boy students cell phon's. information & communication periodical in Educational Sciences**, 1st year- 2nd number.(Persian)

Nurdan ,Z.Baysala, sanenkb, Senem Seda, Yesim Ozden, Haznecic(2010). **Evaluation of the primary school level students**

attitudes towards mobile phones. Procedia Social and Behavioral Sciences2. 671-4284. For educators and trainers. Retrieved.

Parsons, T. ,& Bales,K(1955).**Feminism confronts technology.** Cambridge: Polity press.

Perez, S(2010). **Mobile usage in japan, U.S. and Europe, compared.** Retrived from <http://www.readwriteweb.com/mobile/10/8>, 6: 16 AM.

Peters,o.,Almekinders,j.j.,Van,B.,Roy, S., &wesseis,J.T(2003).**Motives fo SMS from use.paper personted at the annual conference of the International communication Association,** San Diego, CA <http://doc.Uttrieved.n1/59780/1/Petres03motives>.Retrieved on April 27.

Plant, Sadie(2000). **On the Mobile. The Effects of Mobile Telephones on Social and Individual Life** [HThttp://www.motorola.com/mot/douments/0,1028,333,00.pdf](http://www.motorola.com/mot/douments/0,1028,333,00.pdf)TH.

Rabin,R.B.,Perse,E.M& Barbato,C.A(1988).**conceptualization and mearsurement of interpersonal communication motives.** Human communication research, 14, 602-608.

Rafipour, Faramarz(2004). **Conjectors and Ideas: An Introduction to community Recognition methods and Social Research.** Tehran: publication stock company.(Persian)

Sarokhani, Bager(2007). **An Introduction to the Encyclopedia of social sciences,** Tehran: kayhan publishing.(Persian)

Sorin, Werner; Tankard, James(1992). **Communications Theories,** Translated by Alireza Dehghan, Tehran: Tehran university press.

Uzunboylu , Huseyin, Cavus, Nadire, Ercag, Erinc(2009).**Using mobile learning to increase environmental awarenss.** Computers & Education 52 381-389.

Wellman, Barry(2001). **Physical Place and Cyber Place. The Rise of Personalized Networking.**// International Journal of Urban and Regional Research, No.25.

Windal, sun; Bonono, signizer and Jean Olson(2006). **The application of communication theories,** translated by Alireza Dehghan. Tehran: Media Research and studies center.

